

Судово-експертне дорожньо-технічне дослідження: стан і зміни відповідно до нових завдань експертного забезпечення правосуддя

Євген Півньов *

* Аспірант ННЦ «ІСЕ ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса», м. Харків, Україна,
ORCID: <https://orcid.org/0009-0005-2430-3510>, e-mail: Pivnov@hniise.gov.ua

DOI: 10.32353/khrife.4.2023.12 УДК 343.982

Надійшло 15.12.2023 / Рецензовано 15.12.2023 / Прийнято до друку 18.12.2023 /
Доступно онлайн 29.12.2023

Мета статті — науково обґрунтувати актуальність дослідження напрямів формування та розширення предмета експертного дорожньо-технічного дослідження з метою підвищити ефективність використання спеціальних знань у розслідуванні кримінальних правопорушень, пов'язаних із будівництвом, ремонтом доріг і визначенням збитків від руйнування дорожньої інфраструктури внаслідок воєнних дій та інших негативних чинників, що впливають на стан дорожньої інфраструктури. Методологічним підґрунтям дослідження є положення теорії пізнання, що дали змогу дослідити сутність предмета дорожньо-технічних досліджень, виокремити фактичні дані й обставини кримінального провадження (для формулювання поняття предмета дорожньо-технічної експертизи залежно від вирішуваних завдань) і визначити об'єкти, суб'єкти й методи дослідження. Застосовано комплекс методів наукового пізнання, зокрема: загально-наукових, окремих і спеціальних. Окреслено й науково обґрунтовано напрями формування полів предмета судової дорожньо-технічної експертизи. На підставі аналізу статистичних даних з експертної практики продемонстровано зростання кількості та складності виконаних дорожньо-технічних досліджень. З'ясовано генезис змін меж предмета судових дорожньо-технічних досліджень. Зосереджено увагу на тісному зв'язку предмета судово-експертного дослідження із завданнями, що підлягають

розв'язанню у зв'язку із якісними змінами злочинності й викликами війни. Доведено потребу в розробленні та впровадженні новітніх методик судово-експертного дослідження для використання уповноваженою особою під час розслідування кримінальних правопорушень у сфері дорожньої інфраструктури. Окреслено чинники, що позначаються на результатах експертних досліджень. Сформовано пропозиції, спрямовані на більш ефективне використання спеціальних знань у забезпеченні розкриття та розслідування злочинів і поліпшення результатів роботи судових експертів у контексті розроблення науково-методичної бази для вдосконалення основної форми застосування спеціальних знань — судової експертизи.

Ключові слова: спеціальні знання; експерт; обізнана особа; судово-експертна методика; висновок експерта; досудове розслідування; статистичні данні; судова дорожньо-технічна експертиза; дорожня інфраструктура.

Постановка наукової проблеми

Одним зі способів підвищення ефективності судово-експертної діяльності є своєчасне та цілеспрямоване використання сучасних можливостей спеціальних знань завдяки залученню обізнаних осіб і застосуванню новітньої матеріально-технічної інструментальної бази. Розкриття та розслідування кримінальних правопорушень у сфері дорожньої інфраструктури багато в чому залежить від залучення обізнаних осіб у формі судової експертизи з метою дослідження та використання доказів у кримінальному провадженні. Зміни векторів актуальних завдань, що постають перед судовими експертами під час повномасштабного вторгнення рф на територію України, породжують необхідність їх нагального вирішення. Якщо до війни детермінантами незаконного використання бюджетних коштів у сфері дорожнього господар-

ства найчастіше називали недоліки державної політики, запізнілі реформи децентралізації управління, застарілі й неефективні заходи фінансового контролю за законністю використання бюджетних коштів тощо ¹, то на сучасному етапі перед судовими експертами постають нові завдання — визначити розмір збитків, спричинених руйнуванням дорожньої інфраструктури внаслідок артилерійських обстрілів, авіаційних бомбардувань і ракетних ударів по об'єктах дорожньої інфраструктури України. Названі обставини мотивують дослідників до розроблення нових теоретичних і методичних положень у цій сфері судово-експертної діяльності на підставі аналізу експертної практики та спонукають до подальшого обговорення проблем застосування спеціальних знань у кримінальному судочинстві взагалі й під час розслідування та судового розгляду злочинів у сфері дорожньої інфраструктури зокрема.

1 Іжевський Р. П. Основні детермінанти незаконного використання бюджетних коштів у сфері будівництва автомобільних доріг. *Актуальні проблеми держави і права*. 2019. Вип. 83. С. 44—50. URI: <https://hdl.handle.net/11300/13111> (дата звернення: 10.12.2023).

Аналіз основних досліджень і публікацій

Питанням використання спеціальних знань у розслідуванні злочинів приділено значну увагу, зокрема, у наукових працях українських дослідників:

Л. Ароцкера², В. Бахіна³, В. Бондара⁴, В. Гончаренка⁵, В. Журавля⁶, Н. Клименко⁷, В. Колмакова⁸, В. Коновалової⁹, В. Лисиченка¹⁰, Г. Надгорного¹¹, Г. Прохорова-Лукина¹², М. Салтевського¹³, М. Сегая¹⁴, Е. Сімакової-Єфремян¹⁵, З. Соколовського¹⁶, І. Фрідмана¹⁷,

- 2 Ароцкер Л. Е. Об этике судебного эксперта. *Криминалистика и судебная экспертиза*. 1968. Вып. 5. С. 135—141.
- 3 Бахин В. П. Криминалистика. Проблемы и мнения (1962—2002). Киев, 2002. 268 с. URL: <http://dot.kostacademy.kz/bible/files/995025634.pdf> (дата звернення: 10.12.2023).
- 4 Бондар В. С. Вирішення техніко-криміналістичних завдань досудового розслідування кримінальних правопорушень як засіб оптимізації інформаційного забезпечення судової експертизи. *Право і суспільство*. 2021. № 2. С. 178—190. DOI: 10.32842/2078-3736/2021.2.26 (дата звернення: 10.12.2023).
- 5 Гончаренко В. Г. Методологічні проблеми вчення про предмет криміналістики. *Актуальні проблеми криміналістики*: мат-ли міжнар. наук.-практ. конф. (Харків, 25—26.09.2003). Харків, 2003. С. 11—13.
- 6 Журавель В. А. Вибрані твори. Харків, 2016. 704 с.
- 7 Клименко Н. І. Судова експертологія: курс лекцій : навч. посіб. для студент. юрид. спец. вищ. навч. закл. Київ, 2007. 528 с.
- 8 Вариеш Г. В., Колмаков В. П. О разработке новых методов, приемов и средств криминалистики в ГДР. *Криминалистика и судебная экспертиза*. 1971. Вып. 8. С. 369—379.
- 9 Коновалова В. Е. О значении и функциях экспертных версий. *Криминалистика и судебная экспертиза*. 1977. Вып. 14. С. 53—58.
- 10 Лисиченко В. К. К вопросу о предмете и системе криминалистической экспертизы / Материалы 4-й расширенной научной конференции. Киев, 1959. С. 328—331.
- 11 Надгорный Г. М. Предмет судебно-экспертной отрасли знаний и предмет судебной экспертизы. *Криминалистика и судебная экспертиза*. 1976. Вып. 13. С. 37—42.
- 12 Прохоров-Лукин Г. В. Предмет судебной экспертизы и общие основания деления экспертных задач на категории. *Там же*. 2001. Вып. 50. С. 3—15.
- 13 Салтевський М. В. Криміналістика : підручник. У 2 ч. Ч. 1. Харків, 1999. 416 с.
- 14 Сегай М. Я. Методология судебной идентификации. Киев, 1970. 256 с.
- 15 Див., напр.: Сімакова-Єфремян Е. Б. Деякі проблеми та шляхи вдосконалення правового регулювання судово-експертної діяльності. *Держава і право. Юридичні і політичні науки*. 2001. Вип. 11. С. 447—451 ; Її ж. До питання про методи та методики експертних досліджень. *Сучасні проблеми розвитку судової експертизи* : зб. мат-лів засід. «кругл. столу», присвяч. 10-річ. створ. Севастоп. від. ХНДІСЕ ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса (Севастополь, 10—11.06.2010). Харків, 2010. С. 31—33 ; Її ж. Проблеми методичного забезпечення комплексних експертних досліджень. *Теорія та практика судової експертизи і криміналістики*. 2013. Вип. 13. С. 225—232.
- 16 Соколовский З. М. Проблема использования в уголовном судопроизводстве специальных знаний для установления причинной связи явлений : дис. ... д-ра юрид. наук. Харьков, 1963. 518 с.
- 17 Фридман И. Я. Использование данных судебной экспертизы для предупреждения правонарушений. Киев, 1972. 168 с.

В. Шепітька¹⁸, М. Шепітька¹⁹, М. Щербаковського²⁰ та ін. Згадані вище науковці та практики висвітлювали проблемні аспекти визначення поняття спеціальних знань, сутності, структури, цілей, форм їх використання в судочинстві, принципи судово-експертної діяльності, правове регулювання використання спеціальних знань, умінь і навичок у кримінальному провадженні, недоліки правового регламентування застосування спеціальних знань; питання визначення загального поняття та функційного призначення обізнаних осіб у судочинстві для розв'язання техніко-криміналістичних завдань досудового розслідування кримінальних правопорушень як засобів оптимізації інформаційного забезпечення судової експертизи тощо.

Проте бракує ґрунтовних досліджень із підвищення ефективності використання спеціальних знань у розслідуванні кримінальних правопорушень, пов'язаних із ремонтом і будівництвом дорожньої інфраструктури та будівництвом доріг, а також, що постало сьогодні, — визначенням збитків від дій російського агресора внаслідок руйнування об'єктів дорожньої інфраструктури, що зумовлює актуальність обраної тематики цієї роботи, скеровуючи наші подальші наукові розвідки.

Мета статті

Розробити й науково обґрунтувати напрями дорожньо-технічних досліджень в аспекті застосування спеціальних знань у розслідуванні кримінальних правопорушень у сфері дорожньої інфраструктури, сформувати відповідні пропозиції.

Завдання дослідження

Для досягнення поставленої мети потрібно виконати такі завдання:

- здійснити аналіз практики проведення судових дорожньо-технічних експертиз, на підставі чого з'ясувати генезис змін у формах і методах використання спеціальних знань під час проведення дорожньо-технічних досліджень;
- окреслити чинники, що позначаються на результатах експертних досліджень, і виокремити напрями підвищення ефективності застосування спеціальних знань у розслідуванні кримінальних правопорушень у сфері дорожньої інфраструктури;
- сформувати пропозиції, спрямовані на більш ефективне використання спеціальних знань

18 Шепітько В. Ю. Тенденції і перспективи розвитку криміналістики (концептуальність підходів і дискусійність поглядів). *Актуальні проблеми криміналістики* : мат.-ли міжнар. наук.-практ. конф. (Харків, 25—26.09.2003). Харків, 2003. С. 5—8. URL: <https://dspace.nlu.edu.ua/jspui/handle/123456789/13888> (дата звернення: 10.12.2023) ; Шепітько В. Ю., Журавель В. А., Авдеева Г. К. Інновації в криміналістиці та їх впровадження в діяльність органів досудового слідства. *Питання боротьби зі злочинністю*. 2011. Вип. 21. С. 39—45. URL: <https://dspace.nlu.edu.ua/jspui/handle/123456789/5481> (дата звернення: 10.12.2023) ; Шепітько В. Ю. Проблеми використання спеціальних знань крізь призму сучасного кримінального судочинства в Україні. *Судова експертиза*. 2014. № 1. С. 11—18.

19 Шепітько М. В. Засоби протидії наданню судовим експертом завідомо неправдивого висновку. *Теорія та практика судової експертизи і криміналістики*. 2015. Вип. 15. С. 180—188. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Тпsek_2015_15_25 (дата звернення: 10.12.2023).

20 Щербаковський М. Г. Проведення та використання судових експертиз у кримінальному провадженні : монографія. Харків, 2015. 560 с.

у забезпеченні розкриття та розслідування злочинів і поліпшення результатів роботи у досліджуваній сфері судово-експертної діяльності.

Методи дослідження

Для досягнення поставленої мети застосовано загальні, окремі та спеціальні методи судової експертизи. Особливу увагу приділено методам статистичного аналізу, узагальненню здобутих даних (синтез) та обґрунтуванням необхідності розроблення спеціального методу — методики розв'язання завдань дорожньо-технічної експертизи.

Викладення основного матеріалу дослідження

Процеси змін у формах і методах застосування спеціальних знань, зокрема, під час проведення судових експертиз, свідчать про залежність предмета судово-експертних досліджень передусім від тих завдань, що постають сьогодні перед судовими експертами. У зв'язку із цим розглянемо практику призначення судових дорожньо-технічних експертиз у системі судово-експертних установ Міністерства юстиції України. Результати аналізу статистичних даних викладено у таблиці далі.

Таблиця

Інформація про виконання судових дорожньо-технічних експертиз за 2015–2022 рр.

Рік	Завершено експертиз та експертних досліджень										Поставлено на вирішення питань						Повернено матеріалів без проведення досліджень		
	Усього за попередній рік	Усього за поточний рік	У % до попереднього року	На замовлення							Усього питань	Із них не вирішено через брак							
				судів	МВС, Національна поліція	прокуратури	Служба безпеки України	органів фіскальної служби	Державне бюро розслідувань	інших організацій, нотаріату		громадян, адвокатів	У строк понад 90 днів	методик	спеціалістів, обладнання	неповноти або непридатності об'єктів дослідження		інші причини	
																			Категоричні висновки
2015	16	36	125,0	2	33					1	14	182	2		10		162	19	
2016	36	38	5,6	2	24	7				1	4	5	116	2	5	29	55	20	
2017	38	61	60,5	9	26	8		4		14		16	399	4	18	108	246	27	
2018	61	89	45,9	9	28	51					1	35	176		5	5	151	35	
2019	89	102	14,6	41	15	42					4	37	500				429	21	
2020	102	168	64,7	72	80	7	6				3	58	669		99		540	91	
2021	168	246	46,4	201	33				3		9	16	701	25		8	36	622	64
2022	246	188	-23,6	7	173					8		55	524	16		4	45	459	28
Усього	756	928	22,8	343	412	115	6	4	3	23	22	236	3267	49	127	164	148	2664	305

Із таблиці ми бачимо зростання кількості судових дорожньо-технічних експертиз: від 36 у 2015 році до 188 у 2022 році. Слід звернути увагу на той факт, що у 2022 році розпочалося повномасштабне вторгнення на територію України, тож певне зменшення дорожньо-технічних експертиз порівняно із попереднім (2021) роком (246 експертиз) пояснюється саме цим чинником. Водночас відзначимо, що за даними Міністерства юстиції України

збільшення кількості проведених судових експертиз у 2023 році порівняно із попереднім роком відбулося у сфері саме дорожньо-технічних досліджень — на 170,3 %. Отже, зазначене свідчить про актуальність розвитку цього напрямку інженерно-технічних досліджень. Проліструємо ці показники відповідними діаграмами, що наочно свідчать про зростання за відповідними замовниками: судами, правоохоронними органами й іншими замовниками (див. рис. 1).

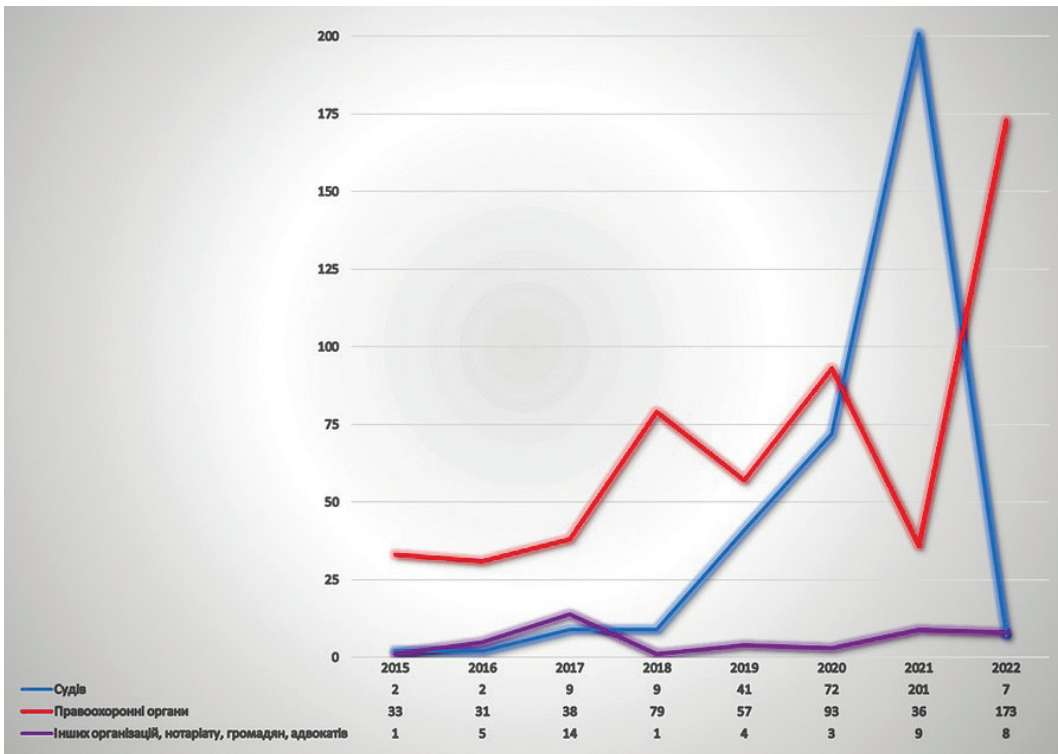

Рис. 1. Кількість завершених судових експертиз та експертних досліджень з 2015 по 2022 роки на замовлення судів, правоохоронних органів та інших організацій

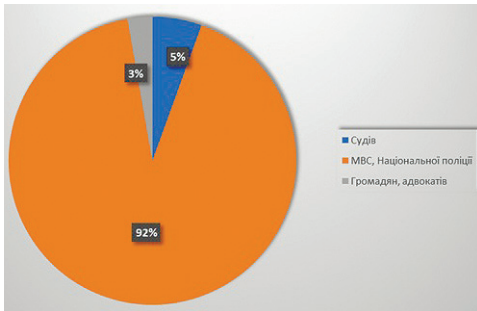

Рис. 2. Завершено експертиз та експертних досліджень у 2015 році на замовлення

Із діаграми (див. рис. 2) видно, що у 2015 році виконано: для Національної поліції — 92 % (33 судові експертизи), для судів — 5 % (2 судові експертизи), для інших замовників — 3 % (1 судова експертиза). Порівняно з попереднім роком збільшення дорівнює 125 %.

Аналіз статистичних даних 2016 року наведено на рис. 3.

Рис. 3. Завершено експертиз та експертних досліджень у 2016 році на замовлення

За результатами аналізу констатуємо, що найбільшу кількість дорожньо-технічних експертиз виконано для органів МВС і Національної поліції — 63 % (24 експертизи); 18 % (7 експертиз) — для прокуратури; 11 % (4 експертизи) — для громадян, адвокатів; 5 % (2 експертизи) — для судів; 3 % (1 експертиза) — для нотаріату й інших замовників. Порівняно із 2015 роком збільшення дорівнює 5,6 %. Змінився склад замовників: з'явилися судові експертизи, ви-

конані на замовлення прокуратури, громадян та адвокатів.

Аналіз статистичних даних 2017 року див. на рис. 4.

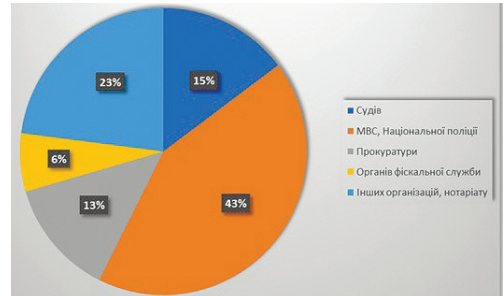

Рис. 4. Завершено експертиз та експертних досліджень у 2017 році на замовлення

Як бачимо із даних діаграми, за кількістю призначених експертиз лідирують органи МВС і Нацполіції — 43 % (26 експертиз), зросла кількість досліджень на замовлення інших організацій та нотаріату — 23 % (14 експертиз); збільшився також відсоток експертиз, призначених судами — 15 % (9 експертиз), а також фіскальними органами — 6 % (4 експертизи). Усього кількість виконаних експертиз зросла на 60,5 %.

Аналіз статистичних даних 2018 року наведено на рис. 5.

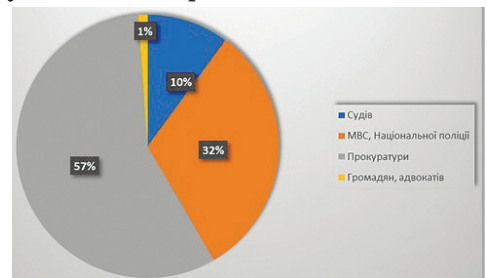

Рис. 5. Завершено експертиз та експертних досліджень у 2018 році на замовлення

У 2018 році спостерігається різке збільшення судових дорожньо-технічних експертиз, призначених органами

прокуратури,— 57 % (51 експертиза); чималу кількість призначили й органи МВС і Нацполіції — 32 % (28 експертиз) та суди — 10 % (9 експертиз). Загалом у 2018 році кількість виконаних судових дорожньо-технічних експертиз зросла на 45,9 %.

Аналіз статистичних даних 2019 року див. на рис. 6.

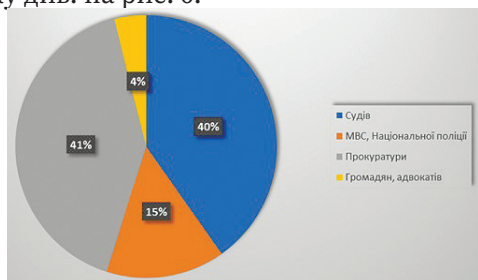

Рис. 6. Завершено експертиз та експертних досліджень у 2019 році на замовлення

У 2019 році спостерігається практично однаковий відсоток судових експертиз, призначених органами прокуратури й судами,— відповідно 41 % (42 експертизи) і 40 % (41 експертиза); органами внутрішніх справ призначено 15 % (15 експертиз) і 4 % — громадянами (адвокатами). Усього у 2019 році кількість виконаних судових дорожньо-технічних експертиз зросла на 14,6 % (виконано 102 експертизи).

Аналіз статистичних даних 2020 року наведено на рис. 7.

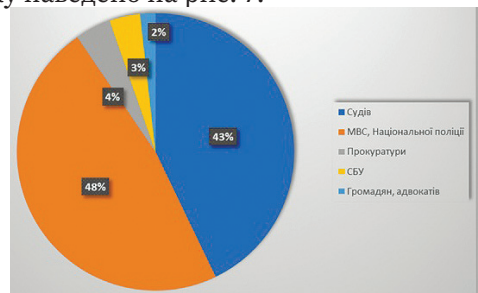

Рис. 7. Завершено експертиз та експертних досліджень у 2020 році на замовлення

У 2020 році у призначенні дорожньо-технічних експертиз знову лідирують органи МВС (Нацполіції) — 48 % (80 експертиз); 43 % — суди (72 експертизи); значно менше виконано експертиз на замовлення прокуратури, СБУ та громадян або адвокатів — 4 %, 3 % та 2 % відповідно. Загальна кількість виконаних дорожньо-технічних експертиз зросла на 64,7 % (що склало 168 експертиз).

Аналіз статистичних даних 2021 року див. на рис. 8.

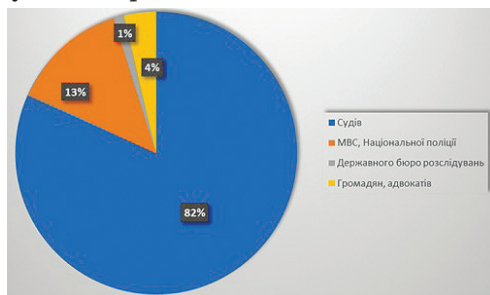

Рис. 8. Завершено експертиз та експертних досліджень у 2021 році на замовлення

2021 року суди отримали найбільшу кількість результатів дорожньо-технічних експертиз (82 % від загальної кількості виконаних, що склало 201 експертизу); 13 % від загальної кількості — органи МВС і Нацполіції (33 експертизи); 4 % експертиз виконано для громадян (адвокатів) — 9 експертиз і 1 % — для Державного бюро розслідувань (3 експертизи). Загальна кількість судових дорожньо-технічних експертиз зросла на 46,4 % та склала 246 експертиз — це найбільша кількість за весь період існування цього виду експертизи.

2022 рік позначився змінами пріоритетів у проведенні судово-експертних досліджень. На рис. 9 узагальнено кількісні показники судових дорожньо-технічних експертиз, виконаних у 2022 році.

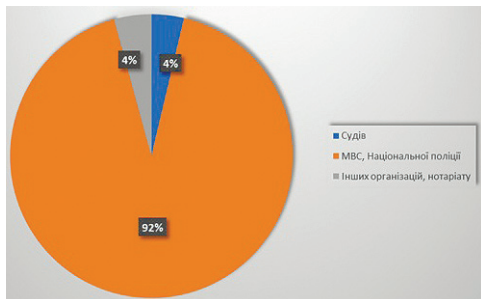

Рис. 9. Завершено експертиз та експертних досліджень у 2022 році на замовлення

Із діаграми ми бачимо, що найбільшу кількість дорожньо-технічних експертиз виконано для органів МВС і Нацполіції — 92 % (173 експертизи). По 4 % припадає на судові дорожньо-технічні експертизи, виконані для судів та інших організацій. Зменшення виконаних експертиз — на 23 %, як ми вже зауважували, зумовлено російською агресією проти України, що завадило багатьом судово-експертним установам працювати у звичному режимі. Водночас виконано 188 судових дорожньо-технічних експертиз, а інформація Мін'юсту свідчить про їхнє значне зростання у 2023 році.

Цікавим для нашого наукового дослідження є аналіз причин повернення матеріалів без проведення експертиз. На рис. 10 наведено діаграму, яка відображає кількість повернутих без дослідження матеріалів.

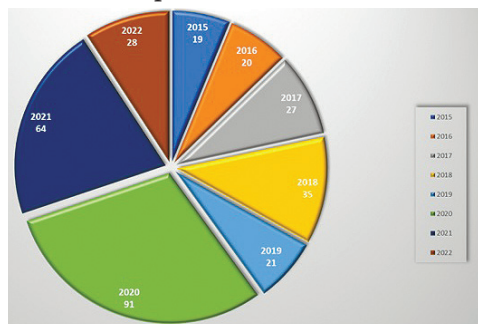

Рис. 10. Повернено матеріалів без проведення досліджень із 2015 по 2023 роки

Діаграма демонструє, що у 2015 році без виконання повернено 19 матеріалів, у 2016 — 20, у 2017 — 27, у 2018 — 35, у 2019 — 21, у 2020 — 91 (найбільша кількість), у 2021 — 64 й у 2022 — 28. Основною причиною повернення матеріалів без виконання судової експертизи стала їхня недостатність для розв'язання поставлених питань. Наведене свідчить про необхідність розроблення науково-методичних рекомендацій із питань підготовки матеріалів для призначення судової дорожньо-технічної експертизи.

Продовжимо аналіз статистичних даних за проблемами судової дорожньо-технічної експертизи. Він стосується кількості питань, поставлених на розв'язання судовим експертам упродовж 2015—2022 років, і поданий на рис. 11.

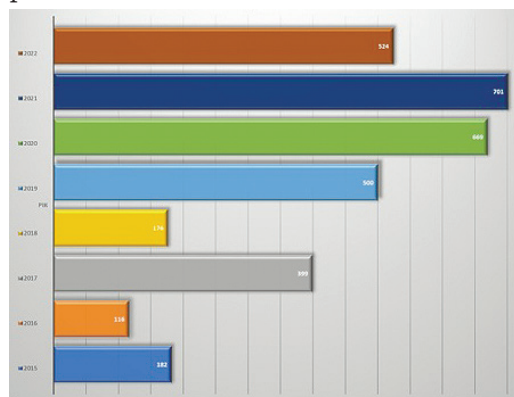

Рис. 11. Кількість питань, поставлених на розв'язання експертам з 2015 по 2022 роки

Наведені у діаграмі показники свідчать про сталу тенденцію постійного зростання кількості питань, поставлених на розв'язання судовим експертам у галузі дорожньо-технічної експертизи. Зокрема, у 2015 році їх було 182, у 2016 — 116, у 2017 — 399, у 2018 — 176, у 2019 — 500, у 2020 — 659, у 2021 — 701, у 2022 — 504. Зрозуміло, що певне зменшення кількості питань, поставлених

на розв'язання у 2022 році, відображає зменшення кількості призначених експертиз через війну.

Завершімо аналіз статистичних даних щодо кількості питань їхньою реалізацією за формою розв'язання (див. рис. 12).

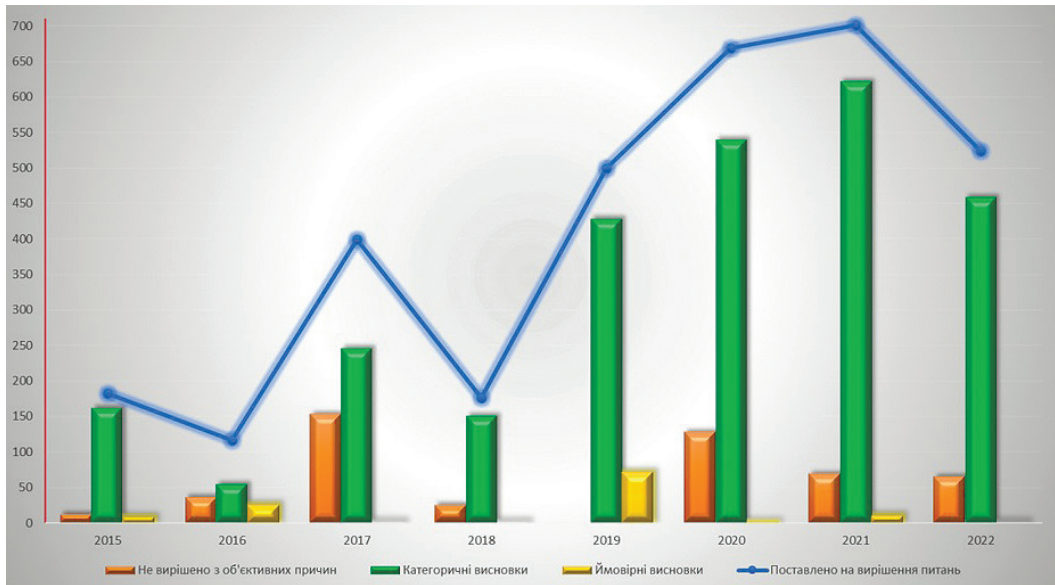

Рис. 12. Кількість питань за формою розв'язання з 2015 по 2022 роки

Як бачимо, за формою розв'язання питань у виконаних судових дорожньо-технічних експертизах спостерігається зростання кількості питань, розв'язаних у категоричній формі. Водночас спостерігається також чимала кількість нерозв'язаних питань через різні чинники, серед яких очевидним є необхідність розроблення загальної методики судової дорожньо-технічної експертизи.

Отже, за результатами статистичного аналізу окреслено й науково обґрунтовано напрями підвищення ефективності використання спеціальних знань у розслідуванні кримінальних правопорушень у сфері дорожньої інфраструктури.

Висновки

На підставі наведеного дослідження науково обґрунтовано актуальність

дослідження напрямів формування та розширення предмета експертного дорожньо-технічного дослідження з метою підвищення ефективності використання спеціальних знань у розслідуванні кримінальних правопорушень, пов'язаних із будівництвом, ремонтом доріг і визначенням розміру збитків від руйнування дорожньої інфраструктури внаслідок воєнних дій та інших негативних чинників, що впливають на стан дорожньої інфраструктури. Окреслено й науково обґрунтовано напрями формування полів предмета судової дорожньо-технічної експертизи. На підставі аналізу статистичних даних з експертної практики продемонстровано зростання кількості та складності виконаних дорожньо-технічних досліджень. З'ясовано генезис змін меж предмета судових дорожньо-технічних досліджень. Зосереджено увагу на

тісному зв'язку предмета судово-експертного дослідження із завданнями, що підлягають розв'язанню у зв'язку із якісними змінами злочинності й викликами війни. Доведено потребу в розробленні та впровадженні новітніх методик судово-експертного дослідження. Окреслено чинники, що позначаються на результатах експертних досліджень. Сформовано пропозиції, спрямовані на більш ефективне використання спеціальних знань у забезпеченні розкриття та розслідування злочинів і поліпшення результатів роботи судових експертів у контексті розроблення науково-методичної бази для вдосконалення основної форми застосування спеціальних знань — судової експертизи.

**Forensic Road Technical Examination:
State and Changes in Accordance with
New Tasks of Expert Support of Justice**
Yevhen Pivnov

The purpose of this article is to establish a scientific foundation for the significance of studying the formation and expansion of the subject matter in expert road technical research. This is aimed at enhancing the efficiency of specific expertise utilization in investigating criminal offenses related to the construction and repair of roads. Additionally, it focuses on determining damages resulting from the destruction of road infrastructure due to hostilities and other negative factors affecting the state of road infrastructure. The methodological basis of the study is grounded in the principles of the theory of cognition, enabling an exploration of the essence of the subject matter of road technical research. It involves the identification of factual data and circumstances related to criminal proceedings (formulating the concept of the subject matter of road technical examination depending on the tasks to be addressed) and the determination of objects, subjects, and research methods. A set of methods of scientific cognition is applied,

including general scientific, individual, and special methodologies. The author outlines and scientifically substantiates the directions for forming the subject areas of forensic road technical examination. Based on the analysis of statistical data from expert practice, the author demonstrates an increase in both the number and complexity of road technical examinations performed. The genesis of changes in the boundaries of the subject matter of forensic road and technical research is clarified. Attention is focused on the close connection of the subject of forensic research with the tasks to be solved in connection with qualitative changes in crime and the challenges of war. The author proves the need for the development and implementation of the latest forensic research methods for use by an authorized person in the investigation of criminal offenses in the field of road infrastructure. The factors influencing the results of expert research are outlined. The author formulates proposals aimed at the more efficient use of specific expertise to ensure the detection and investigation of crimes, as well as to improve the results of the work of forensic experts. This is discussed in the context of developing a scientific and methodological framework for enhancing the primary form of application of specific expertise - forensic examination.

Keywords: specific expertise, expert, knowledgeable person, forensic methodology, expert opinion, pre-trial investigation, statistical data, forensic road technical examination, road infrastructure.

Фінансування

Це дослідження не отримало жодного спеціального гранту від фінансових установ у державному, комерційному або некомерційному секторах.

Відмова від відповідальності

Засновники не грали жодної ролі у розробленні дослідження, добиранні й аналізованні даних, рішеннях про публікацію або підготовку рукопису.

Учасники

Автор зробив свій внесок винятково в інтелектуальну дискусію, що є основою цього документа, дослідження судової практики, написання та редагування, і бере на себе відповідальність за її зміст і тлумачення.

Декларація щодо конфлікту інтересів

Автор заявляє, що у нього відсутній конфлікт інтересів.

References

- Arockar, L. E. (1968). Ob etike sudebnogo eksperta [On the ethics of a forensic scientist]. *Kriminalistika i sudebnaya ekspertiza*. Vyp. 5 [in Russian].
- Bahin, V. P. (2002). *Kriminalistika. Problemy i mneniya (1962–2002)* [Forensic Science. Problems and Opinions (1962–2002)]. Kiev. URL: <http://dot.kostacademy.kz/bible/files/995025634.pdf> [in Russian].
- Bondar, V. S. (2021). Vyrishennia tekhniko-kryminalistychnykh zavdan dosudovoho rozsliduvannia kryminalnykh pravoporushen yak zasib optymizatsii informatsiinoho zabezpechennia sudovoi ekspertyz [Solving technical and forensic tasks of pre-trial investigation of criminal offenses as a means of optimizing information support for forensic examination]. *Pravo i suspilstvo*. № 2. DOI: 10.32842/2078-3736/2021.2.26 [in Ukrainian].
- Fridman, I. Ya. (1972). *Ispolzovanie dannyh sudebnoj ekspertyz dlya preduprezhdeniya pravonarushenij* [Using forensic data to prevent crime]. Kiev [in Russian].
- Honcharenko, V. H. (2003). Metodolohichni problemy vchennia pro predmet kryminalistyky [Methodological Problems of the Doctrine of the Subject of Criminalistics]. *Aktualni problemy kryminalistyky* : mat-ly mizhnar. nauk.-prakt. konf. (Kharkiv, 25–26.09.2003). Kharkiv [in Ukrainian].
- Izhevskiy, R. P. (2019). Osnovni determinanty nezakonnoho vykorystannia biudzhetnykh koshtiv u sferi budivnytstva avtomobilnykh dorih [The main determinants of illegal use of budget funds in the field of road construction]. *Aktualni problemy derzhavy i prava*. Vyp. 83. URI: <https://hdl.handle.net/11300/13111> [in Ukrainian].
- Klymenko, N. I. (2007). *Sudova ekspertolohiia: kurs lektsii* [Forensic science: a course of lectures] : navch. posib. dlia student. yuryd. spets. vyshch. navch. zakl. Kyiv [in Ukrainian].
- Konovalova, V. E. (1977). O znachenii i funkciyah ekspertnykh versij [On the meaning and functions of expert versions]. *Kriminalistika i sudebnaya ekspertiza*. Vyp. 14 [in Russian].
- Lisichenko, V. K. (1959). K voprosu o predmete i sisteme kriminalisticheskoi ekspertizy [On the question of the subject and system of forensic examination] / *Materialy 4-j rasshirennoj nauchnoj konferencii*. Kiev [in Russian].
- Nadgorniy, G. M. (1976). Predmet sudebno-ekspertnoj otrasli znaniy i predmet sudebnoj ekspertizy [Subject matter of forensic science and forensic examination]. *Kriminalistika i sudebnaya ekspertiza*. Vyp. 13 [in Russian].
- Prohorov-Lukin, G. V. (2001). Predmet sudebnoj ekspertizy i obshie osnovaniya deleniya ekspertnykh zadach na kategorii [The subject of forensic science and general reasons for dividing expert tasks into categories]. *Kriminalistika i sudebnaya ekspertiza*. Vyp. 50 [in Russian].
- Salteviskiy, M. V. (1999). *Kryminalistyka* [Criminalistics] : pidruchnyk. U 2 ch. Ch. 1. Kharkiv [in Ukrainian].
- Segaj, M. Ya. (1970). *Metodologiya sudebnoj identifikacii* [Forensic identification methodology]. Kiev [in Russian].
- Shcherbakovskiy, M. H. (2015). *Provedennia ta vykorystannia sudovykh ekspertyz u kryminalnomu provadzhenni* [Conduct and use forensic examinations in criminal cases] : monohrafiia. Kharkiv [in Ukrainian].
- Shepitko, M. V. (2015). Zasoby protyidii nadanniu sudovym ekspertom zavidomo nepravdyvoho vysnovku [Means of countering the provision of a deliberately false conclusion by a forensic expert]. *Teoriia ta praktyka sudovoi ekspertyz i kryminalistyky*. Vyp. 15. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Tpsek_2015_15_25 [in Ukrainian].

- Shepitko, V. Yu. (2003). Tendentsii i perspektivy rozvytku kryminalistyky (kontseptualnist pidkhodiv i diskusiih pohliadiv) [Trends and perspectives in the development of forensic science (conceptual approaches and controversial views)]. *Aktualni problemy kryminalistyky: mat-ly mizhnar. nauk.-prakt. konf.* (Kharkiv, 25–26.09.2003). Kharkiv. URL: <https://dspace.nlu.edu.ua/jspui/handle/123456789/13888> [in Ukrainian].
- Shepitko, V. Yu. (2014). Problemy vykorystannia spetsialnykh znan kriz pryzmu suchasnoho kryminalnoho sudochynstva v Ukraini [The Problems of Using Specific Expertise in Modern Criminal Procedure in Ukraine]. *Sudova ekspertyza*. № 1 [in Ukrainian].
- Shepitko, V. Yu., Zhuravel, V. A., Avdieieva, H. K. (2011). Innovatsii v kryminalistytsi ta yikh vprovadzhennia v diialnist orhaniv dosudovoho slidstva [Innovations in criminalistics and their implementation in the activities of pretrial investigation bodies]. *Pytannia borotby zi zlochynnistiu*. Vyp. 21. URL: <https://dspace.nlu.edu.ua/jspui/handle/123456789/5481> [in Ukrainian].
- Simakova-Yefremian, E. B. (2001). Deiaki problemy ta shliakhy vdoskonalennia pravovoho rehuliuвання sudovo-ekspertnoi diialnosti [Some Problems and Ways to Improve the Legal Regulation of Forensic Expert Activity]. *Derzhava i pravo. Yurydychni i politychni nauky*. Vyp. 11 [in Ukrainian].
- Simakova-Yefremian, E. B. (2010). Do pytannia pro metody ta metodyky ekspertnykh doslidzhen [On Methods and Techniques of Expert Research]. *Suchasni problemy rozvytku sudovoi ekspertyzy: zb. mat-liv zasid. «kruhl. stolu», prysviach. 10-rich. stvor. Sevastop. vid. KhNDISE im. Zasl. prof. M. S. Bokariusa* (Sevastopol, 10–11.06.2010). Kharkiv [in Ukrainian].
- Simakova-Yefremian, E. B. (2013). Problemy metodychnoho zabezpechennia kompleksnykh ekspertnykh doslidzhen [Problems of methodological support of complex expert research]. *Teoriia ta praktyka sudovoi ekspertyzy i kryminalistyky*. Vyp. 13 [in Ukrainian].
- Sokolovskij, Z. M. (1963). Problema ispolzovaniya v ugovnom sudoproizvodstve specialnykh znanij dlya ustanovleniya prichinnoy svyazi yavlenij [The Problem of Using Specific Expertise in Criminal Proceedings to Establish a Causal Relationship of Phenomena]: dis. ... d-ra yurid. nauk. Harkov [in Russian].
- Variesh, G. V., Kolmakov, V. P. (1971). O razrabotke novykh metodov, priemov i sredstv kriminalistiki v GDR [On the development of new methods, techniques and tools of forensic science in the GDR]. *Kriminalistika i sudebnaya ekspertiza*. Vyp. 8 [in Russian].
- Zhuravel, V. A. (2016). Vybrani tvory [Selected Works]. Kharkiv [in Ukrainian].

Півньов, Є. (2023). Судово-експертне дорожньо-технічне дослідження: стан і зміни відповідно до нових завдань експертного забезпечення правосуддя. *Теорія та практика судової експертизи і криміналістики*. Вип. 4 (33). С. 178–190. DOI: 10.32353/khrife.4.2023.12.